

סוג הבחינה: בגרות לבתי ספר על-יסודיים
 מועד הבחינה: קיץ תשס"ה, 2005
 מספר השאלון: 011109
 נספח: גיליון תשובות

מדינת ישראל
משרד החינוך התרבות והספורט

ידיעת הלשון א

יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעתיים.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים.

פרק א	—	דיוקי הגייה	—	(2x3)	—	6	נקודות
פרק ב	—	השם והפועל	—	(1x10) + (2x7) + (1x8)	—	32	נקודות
פרק ג	—	תחביר ושחבור	—	(6x5)	—	30	נקודות
פרק ד	—	שאלות בתחומים שונים	—	(8x4)	—	32	נקודות
סה"כ	—					100	נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות:

- (1) ענה על השאלות 1-20 בגיליון התשובות המצורף.
- (2) משאלה 21 והלאה כתוב את תשובותיך במחברת הבחינה.
- (3) בסיום הבחינה מסור למשגיח את גיליון התשובות עם מחברת הבחינה.
- (4) הקפד על כתב ברור, על כתיב נכון, על כללי הדקדוק ועל פיסוק הגיוני.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
 רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

/המשך מעבר לדף/

השאלות

ענה על השאלות 1-20 בגיליון התשובות המצורף.

שאלות 1-20 הן שאלות סגורות, שבהן לכל שאלה מוצעות ארבע אפשרויות תשובה, אך רק אחת מהן נכונה.

בנספח תמצא גיליון תשובות ובו מספרי השאלות, וכן אותיות המציינות את התשובות המוצעות. בגיליון התשובות סמן לכל שאלה \times במשבצת שמשמאל לאות המציינת את התשובה הנכונה. סמן \times אחד בלבד. אם תסמן יותר מ- \times אחד לשאלה, תיפסל התשובה. אם טעית בסימון ה- \times , מלא את כל המשבצות שאת הסימון בתוכה אתה רוצה למחוק, כך: ■. אסור למחוק בכל דרך אחרת.

שים לב: בסיום הבחינה מסור למשגיח את גיליון התשובות עם מחברת הבחינה.

דוגמה לסימון בגיליון התשובות:

61. א. בְּשֶׁבַע-עֶשְׂרֵה בינואר קניתי ספר שמחירו תְּשַׁעִים וְשֵׁשׁ שקלים.
 ב. בְּשֶׁבַע-עֶשְׂרֵה בינואר קניתי ספר שמחירו תְּשַׁעִים וְשֵׁשׁ שקלים.
 ג. בְּשֶׁבַע-עֶשְׂרֵה בינואר קניתי ספר שמחירו תְּשַׁעִים וְשֵׁשׁ שקלים.
 ד. בְּשֶׁבַע-עֶשְׂרֵה בינואר קניתי ספר שמחירו תְּשַׁעִים וְשֵׁשׁ שקלים.

את התשובה הנכונה עליך לסמן בגיליון התשובות כך:

61. א ב ג ד

פרק א – דיוקי הגייה (6 נקודות)

ענה על כל השאלות 1-3 בגיליון התשובות (לכל שאלה – 2 נקודות).
הקפד לבחור באפשרות המבטאת את ההגייה הנכונה של שם המספר, של אותיות השימוש (כל"ב) ושל וי"ו החיבור.

1. א. שיעור העוסקים בקביעות בספורט בשנת אָלֶף תְּשַׁע מֵאוֹת תְּשַׁעִים וְשָׁתַיִם היה כְּשִׁלּוֹשִׁים אַחוּזִים.
 - ב. שיעור העוסקים בקביעות בספורט בשנת אָלֶף תְּשַׁע מֵאוֹת תְּשַׁעִים וְשָׁתַיִם היה כְּשִׁלּוֹשִׁים אַחוּזִים.
 - ג. שיעור העוסקים בקביעות בספורט בשנת אָלֶף תְּשַׁע מֵאוֹת תְּשַׁעִים וְשָׁנַיִם היה כְּשִׁלּוֹשִׁים אַחוּזִים.
 - ד. שיעור העוסקים בקביעות בספורט בשנת אָלֶף תְּשַׁע מֵאוֹת תְּשַׁעִים וְשָׁנַיִם היה כְּשִׁלּוֹשִׁים אַחוּזִים.
2. א. סקר שפרסם איגוד הספורט העממי התבסס על חֲמֵשׁ מֵאוֹת וְשִׁבַּע ראיונות טלפוניים בקרב האוכלוסייה הבוגרת, נערים ונערות בני שְׁמוֹנֶה-עָשָׂר ומעלה.
 - ב. סקר שפרסם איגוד הספורט העממי התבסס על חֲמֵשׁ מֵאוֹת וְשִׁבְעָה ראיונות טלפוניים בקרב האוכלוסייה הבוגרת, נערים ונערות בני שְׁמוֹנֶה-עָשָׂר ומעלה.
 - ג. סקר שפרסם איגוד הספורט העממי התבסס על חֲמֵשׁ מֵאוֹת וְשִׁבַּע ראיונות טלפוניים בקרב האוכלוסייה הבוגרת, נערים ונערות בני שְׁמוֹנֶה-עָשָׂר ומעלה.
 - ד. סקר שפרסם איגוד הספורט העממי התבסס על חֲמֵשׁ מֵאוֹת וְשִׁבְעָה ראיונות טלפוניים בקרב האוכלוסייה הבוגרת, נערים ונערות בני שְׁמוֹנֶה-עָשָׂר ומעלה.
3. א. אנשים שמקפידים ללכת אַרְבָּעָה פעמים בשבוע, עשויים לשפר פי שְׁנַיִם את כושרם הגופני.
 - ב. אנשים שמקפידים ללכת אַרְבַּע פעמים בשבוע, עשויים לשפר פי שְׁתַּיִם את כושרם הגופני.
 - ג. אנשים שמקפידים ללכת אַרְבָּעָה פעמים בשבוע, עשויים לשפר פי שְׁתַּיִם את כושרם הגופני.
 - ד. אנשים שמקפידים ללכת אַרְבַּע פעמים בשבוע, עשויים לשפר פי שְׁנַיִם את כושרם הגופני.

פרק ב – השם והפועל (32 נקודות)

השם (10 נקודות)

לפניך חמישה משפטים המסומנים בספרות הרומיות V-I .
בכל אחד מהמשפטים מודגש שם, ואליו מכוונות שתי שאלות.
ענה על כל השאלות 4-13 בגיליון **התשובות** (לכל שאלה – נקודה אחת).

במשפטים III-I (שאלות 4-9) עליך למצוא את השורש ושם נוסף באותו משקל ובאותה גזרה.

I. המדען שאב הַשְּׂרָאָה מספרות המדע הבדיוני.

4. השם הַשְּׂרָאָה נגזר מהשורש:

א. ש-ר-ר ב. ש-ר-י ג. ש-ר-א ד. ש-ו-ר

(ש-ר-ה)

5. שם נוסף באותו משקל ובאותה גזרה:

א. הַמְצָאָה ב. הַרְשָׁעָה ג. הַמְרָאָה ד. הַקְנָיָה
מפתיעה של נאשם של מטוסים של ידע

II. חללית היא מְלָה שנוצרה בעברית החדשה.

6. השם מְלָה נגזר מהשורש:

א. מ-ל-ל ב. מ-ו-ל ג. מ-ל-י ד. נ-מ-ל

(מ-ל-ה)

7. שם נוסף באותו משקל ובאותה גזרה:

א. מְטָה ב. מְדָע ג. מְכָה ד. סְבָה

III. בחלל מאבדים כל תְּחוּשָׁה של משקל.

8. השם תְּחוּשָׁה נגזר מהשורש:

א. ת-ח-ש ב. ח-ש-ש ג. ח-ו-ש ד. ח-ש-י

(ח-ש-ה)

9. שם נוסף באותו משקל ובאותה גזרה:

א. תְּנוּפָה ב. מְכוּלָה ג. סְעוּדָה ד. תְּפוּסָה

במשפטים V-IV (שאלות 10-13) עליך למצוא את השורש ושם נוסף באותו משקל בגזרת השלמים.

IV. בשל מְשָׁבִים עזים של רוח נפלו שני עצים.

10. השם מְשָׁב נגזר מהשורש:

א. נ-ש-ב ב. י-ש-ב ג. ש-ב-ב ד. ש-ו-ב

11. שם נוסף באותו משקל בגזרת השלמים:

א. צָפַר ב. מָפַץ ג. מְהַפֵּךְ ד. מָטַר

V. המוקש פורק בזהירות רבה.

12. השם מוקש נגזר מהשורש:

א. מ-ק-ש ב. י-ק-ש ג. ק-ש-י
 (ק-ש-ה)

13. שם נוסף באותו משקל בגזרת השלמים:

א. מוקד ב. סועד ג. מורד ד. משגר

הפועל (22 נקודות)

בפרק זה שאלות **סגורות** ושאלות **פתוחות**.

את התשובות לשאלות ה**סגורות** עליך להמשיך לסמן בגיליון התשובות.

את התשובות לשאלות ה**פתוחות** עליך לכתוב במחברת הבחינה.

שאלות סגורות (14 נקודות)

ענה על כל השאלות 14-20 בגיליון התשובות (לכל שאלה – 2 נקודות).

14. איזה פועל **יוצא דופן** מבחינת ה**גזרה**?

א. הקבוצה **שָׁבָה** ארצה לאחר זכייתה בגביע.

ב. לכבוד הגעתה של הקבוצה נתלו כרזות שהו**כְּנוּ** מראש.

ג. השחקנים הו**בְּלוּ** החוצה מן האולם בשירה ובריקודים.

ד. כוכב הקבוצה ה**נִיף** לגובה את הגביע.

15. השחקנים טענו שהשופט **נְטָפַל** לקבוצתם.

מהי צורת ה**עתיד** של הפועל **נְטָפַל**?

א. **יְטַפֵּל** ב. **יְטַפֵּל** ג. **יְטַפֵּל** ד. **יְטַפֵּל**

16. איזה פועל בנוי מהשורש **ז-מ-נ**, בניין **פיעל**, גוף **נוכחת**, זמן **עתידי**?

א. **תִּזְדַּמְּנִי** ב. **תִּזְמִינִי** ג. **תִּתְזַמֵּן** ד. **תִּזְמְנִי**

17. I. במשחק הקרוב **יִצַּב** באולם משקיף מטעם הוועד האולימפי.

II. מצבו של השחקן שנפגע **יִצַּב** הודות לטיפול הרפואי שקיבל.

מהו המשפט שהנאמר בו **נכון**:

א. שני הפעלים, **יִצַּב** במשפט I ו**יִצַּב** במשפט II, הם בבניין פועל.

ב. שני הפעלים, **יִצַּב** במשפט I ו**יִצַּב** במשפט II, הם בבניין הופעל.

ג. הפועל **יִצַּב** במשפט I הוא בבניין הופעל, ואילו הפועל **יִצַּב** במשפט II הוא בבניין פועל.

ד. הפועל **יִצַּב** במשפט I הוא בבניין פועל, ואילו הפועל **יִצַּב** במשפט II הוא בבניין הופעל.

18. בעבר רצו שחקני כדורגל רבים לְהַדְמֹות לשחקן הברזילאי האגדי פֶּלֶה.

מהי צורת עבר נסתר של שם הפועל לְהַדְמֹות?

- א. נְדַמָּה ב. הִדְמָה ג. דְּמָה ד. דְּמָה

19. I. ההישג של הקבוצה נְחַג אמש בהשתתפות קהל אוהדים רב.

II. בפעמים הבאות נְחַג את הניצחון בכיכר העירייה.

במה הפעלים נְחַג במשפט I ונְחַג במשפט II נבדלים זה מזה?

א. בגזרה, בבניין, בזמן

ב. בבניין, בגוף, בשורש

ג. בבניין, בגוף, בזמן

ד. בשורש, בזמן, בגוף

20. I. לקבוצה הַתֵּר לקיים את המשחק במועד אחר.

II. לקבוצה לא נוֹתֵר סיכוי לזכות באליפות.

במה הפעלים הַתֵּר ונוֹתֵר זהים זה לזה?

א. בזמן ובגוף

ב. בזמן ובשורש

ג. בזמן ובבניין

ד. בגוף ובשורש

את התשובות משאלה 21 והלאה כתוב במחברת הבחינה.
 העתק למחברתך את מספר השאלה, וכתוב לידו את התשובה.

שאלות פתוחות (8 נקודות)

קרא את המשפט שלפניך, וענה על כל השאלות 21-28 (לכל שאלה – נקודה אחת).

מנהלי הקבוצה **מְתַכַּנְנִים לְצֵאת** במסע הסברה שמטרתו לְגַנוֹת את ההתנהגות של האוהדים האלימים, כדי לשפר את התדמית השלילית שנוצרה בציבור כלפי אוהדי הקבוצה.

21. מהו השורש של הפועל **מְתַכַּנְנִים**?

22. מהו הבניין של הפועל **מְתַכַּנְנִים**?

23. מהו השורש של שם הפועל **לְצֵאת**?

24. מהו הבניין של שם הפועל **לְצֵאת**?

25. מהו השורש של שם הפועל **לְגַנוֹת**?

26. מהו הבניין של שם הפועל **לְגַנוֹת**?

27. מהו השורש של הפועל **נוצרה**?

28. מהו הבניין של הפועל **נוצרה**?

פרק ג – תחביר ושחבור (30 נקודות)

ענה במחברת הבחינה על חמש מהשאלות 29-36 (לכל שאלה – 6 נקודות).

שים לב: המשפטים בשאלות מפוסקים על פי כללי הפיסוק החדשים.

(1) הנחיות כלליות לניתוח תחבירי:

העתק למחברתך את המשפט.

סיווג: – ציין את הסוג התחבירי של המשפט – פשוט, איחוי (מאוחה, מחובר), מורכב.
– אם המשפט (או חלק ממנו) חסר, בעל חלקים כוללים (כולל), או בעל נושא סתמי – ציין זאת.

תחימה: – במשפט איחוי (או בפסוקית מאוחה) – תחם את האיברים, וציין את הסוג התחבירי של כל איבר.

– במשפט מורכב (או בפסוקית מורכבת) – תחם את הפסוקית או את הפסוקיות, וציין את התפקיד ואת הסוג התחבירי שלהן.

הגדרה: – אם יש במשפט מילים מודגשות בקו, ציין את תפקידן התחבירי.

(2) הנחיות כלליות לשחבור:

– הקפד על משמעות הגיונית במשפט ששחברת.

– הוסף או השמט מילים על פי הצורך.

– פסק כהלכה את המשפט ששחברת.

29. נתח את המשפט שלפניך לפי ההנחיות לניתוח תחבירי שבראש הפרק.

לאחרונה נראה שהישראלים גילו את חשיבותה של הפעילות הגופנית לטיפוח הבריאות הגופנית והנפשית, לכן הם משקיעים הרבה משעות הפנאי שלהם בספורט עממי.

30. נתח את המשפט שלפניך לפי ההנחיות לניתוח תחבירי שבראש הפרק.

אין אנו יודעים אם האוכלוסייה הישראלית העוסקת בפעילות גופנית ממלאת אחר המלצות הספרות הרפואית.

31. לפניך שישה משפטים א-ו, ובכל אחד יש מילה מודגשת.

ציין את התפקיד התחבירי של מילה זו בכל משפט.

א. לצערן, הקבוצה לא עלתה לגמר.

ב. הסיבה לצער של המאמן הייתה כישלון הקבוצה.

ג. בשל צערן של השוער נמנע המאמן מלהטיח בו ביקורת.

ד. על אף צערן הקפיד השוער לשמור על רוח ספורטיבית.

ה. בעיתון נכתב שצערן של המאמן לא השפיע על יחסו לשחקנים.

ו. מאמן הקבוצה התייחס בהבנה לצערן של השוער.

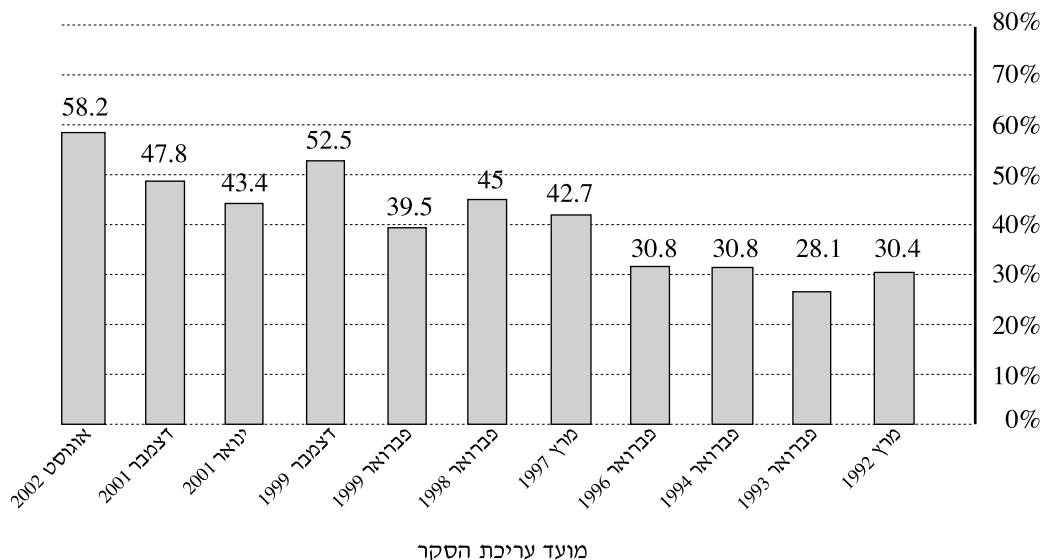
32. עיין בתרשים שלפניך, וענה על הסעיפים א-ג שאחריו.

שים לב להנחיות לשחבור שבראש פרק ג.

אין צורך לכתוב את המספרים במילים.

אחוז העוסקים בפעילות גופנית קבועה לפחות שלוש פעמים בחודש (על פי: איגוד הספורט העממי בישראל)

אחוז העוסקים
בפעילות גופנית

א. כתוב משפט פשוט בעל הסגר, לפי המידע שבכותרת התרשים ולפי הנתון של חודש פברואר 1998. (2 נקודות)

ב. כתוב משפט איחוי (מאוחה, מחובר) בקשר של השוואה על הנתונים של החודשים פברואר 1993, אוגוסט 2002. (2 נקודות)

ג. כתוב משפט מסוג תחבירי כלשהו, שיבטא את טווח השנים שבהן נערך הסקר של איגוד הספורט העממי ואת מטרת הסקר, לפי הכותרת ולפי התרשים. (2 נקודות)

/המשך בעמוד 11/

33. קרא את המשפטים (1)-(3) שלפניך, וענה על הסעיפים א-ג שאחריהם.

שים לב להנחיות לשחבור שבראש פרק ג.

(1) ספורטאים מבצעים תרגילי חימום לפני כל אימון.

(2) תרגילי החימום מסייעים לתפקוד גופני טוב יותר בזמן האימון.

(3) תרגילי החימום מונעים התכווצות שרירים.

א. שחבר את משפטים (1) ו-(2) למשפט מורכב בעל פסוקית סיבה. (2 נקודות)

ב. שחבר את משפט (3) למשפט מורכב בעל פסוקית תנאי. (2 נקודות)

ג. שחבר את משפטים (1) ו-(3) למשפט פשוט אך למשפט מורכב שיהיה בו קשר של תכלית.

(2 נקודות)

34. קרא את המשפטים (1)-(3) שלפניך, וענה על הסעיפים א-ג שאחריהם.

שים לב להנחיות לשחבור שבראש פרק ג.

(1) מתקשה בלימודים? בבית ספרנו תקבל שיעור פרטי בשני שקלים.

(2) המטרה של פרויקט השיעורים הפרטיים היא מתן הזדמנות לכל תלמיד.

(3) הפרויקט רק התחיל, וכבר נרשמו אליו מאה תלמידים.

א. שחבר את משפט (1) למשפט מורכב בעל פסוקית נושא. (2 נקודות)

ב. שחבר את משפט (2) למשפט פועלי. (השמט את המילה מטרה). (2 נקודות)

ג. שחבר את משפט (3) למשפט פשוט. (2 נקודות)

35. קרא את המשפט שלפניך, וענה על הסעיפים א-ב שאחריו.

סקר שפרסם איגוד הספורט העממי בישראל באוגוסט 2002 בחן לאורך זמן את השינויים בעמדות הציבור הישראלי כלפי פעילות גופנית, את תדירות הפעילות הגופנית ואת סוג הפעילות.

א. נתח את המשפט על פי ההנחיות לניתוח תחבירי שבראש פרק ג. (3 נקודות)

ב. פרק את המשפט הנתון לארבעה משפטים פשוטים.

שים לב להנחיות לשחבור שבראש פרק ג. (3 נקודות)

36. קרא את המשפטים (1)-(3) שלפניך, וענה על הסעיפים א-ב שאחריהם.

(1) **בספרות הרפואית מוצאים המלצות על איכות הפעילות הגופנית הנדרשת לשמירה על בריאות תקינה.**

(2) **פעילות גופנית תיעשה במשך שלושים דקות בכל פעם.**

(3) **פעילות גופנית תיעשה לפחות שלוש פעמים בשבוע.**

א. נתח את משפט (1) על פי ההנחיות לניתוח תחבירי שבראש פרק ג. (3 נקודות)

ב. נסח את משפטים (2) ו-(3) כמשפט אחד שימשש הוראה למתאמן.

(תוכל לבחור במשפט בעל מבנה תחבירי כלשהו.)

שים לב להנחיות לשחבור שבראש פרק ג. (3 נקודות)

פרק ד – שאלות בתחומים שונים (32 נקודות)

ענה על ארבע מהשאלות 37-44 במחברת הבחינה (לכל שאלה – 8 נקודות).

תולדות הלשון

37. לפניך שני קטעים העוסקים בדיני המלך: קטע א מלשון המקרא, וקטע ב מלשון חכמים. קרא את שני הקטעים, וענה על הסעיפים א-ג שאחריהם.

קטע א

כִּי־תָבֹא אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר הָיָה אֱלֹהֶיךָ יד
 נָתַן לְךָ וַיְרַשְׁתָּהּ וַיִּשְׁבְּתָהּ בָּהּ וְאָמַרְתָּ אֲשִׁימָה עָלַי מֶלֶךְ כְּכָל־
 הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סָבִיבֵתִי: שׁוֹם תִּשָּׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ אֲשֶׁר יִבְחַר הָיָה טו
 אֱלֹהֶיךָ בּוֹ מִקְרֹב אַחֶיךָ תִּשָּׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ לֹא תוּכַל לָתֵת
 עָלֶיךָ אִישׁ נָכְרִי אֲשֶׁר לֹא־אַחֶיךָ הוּא: רַק לֹא־יִרְבֶּה־לוֹ סוֹסִים טז
 וְלֹא־יֵשִׁיב אֶת־הָעַם מִצְרִימָה לְמַעַן הַרְבּוֹת סוֹס וְהָיָה אָמַר
 לָכֵס לֹא תִסְפּוּן לָשׁוּב בְּדַרְךְ הַזֶּה עוֹד: וְלֹא יִרְבֶּה־לוֹ נָשִׁים יז
 וְלֹא יִסּוֹד לְבָבוֹ וְכֶסֶף וְזָהָב לֹא יִרְבֶּה־לוֹ מְאֹד: וְהָיָה כִּשְׂבָתוֹ יח
 עַל כֶּסֶף מִמְלַכְתּוֹ וְכָתַב לוֹ אֶת־מִשְׁנֵה הַתּוֹרָה הַזֹּאת עַל־
 סֵפֶר מַלְפָּנַי הַכְּהֻנִּים הַלְוִיִּם: וְהִיתָה עִמּוֹ וְקָרָא בּוֹ כָּל־יְמֵי יט
 חַיָּיו לְמַעַן יִלְמַד לִירְאָה אֶת־הָיָה אֱלֹהָיו לְשִׂמּוֹד אֶת־כָּל־דְּבָרֵי
 הַתּוֹרָה הַזֹּאת וְאֶת־הַחֻקִּים הָאֵלֶּה לַעֲשׂוֹתָם:

(דברים, יז, יד-יט)

קטע ב

משנה ב: המלך לא דן ולא דנין אותו, לא מעיד ולא מעידין אותו [...]

משנה ג: מת לו מת, אינו יוצא מפתח פלטרין [ארמון] שלו [...]

משנה ד: ומוציא למלחמת הרשות על פי בית דין של שבעים ואחד. ופורץ לעשות לו דרך, ואין ממחין בידו. דרך המלך אין לו שעור. וכל העם בוזזין ונותנין לפגיו, והוא נוטל חלק בראש. [...] "לא ירבה לו סוסים" אלא כדי מרפבתו. "וכסף וזהב לא ירבה לו מאד", אלא כדי לתן אפסגיא [שכר לחייליו]. וכותב לו ספר תורה לשמו. יוצא למלחמה, מוציאה עמו, נכנס, מכניסה עמו. יושב בדין, היא עמו. מסב, היא כנגדו, שנאמר "והיתה עמו וקרא בו כל ימי חייו".

(משנה, סנהדרין, פרק ב, משניות ב-ד)

(שים לב: סעיפי השאלה בעמוד הבא.)

- א.** מצא בקטע א שלוש תופעות לשון שונות (מתחום התחביר או מתחום הצורות או משניהם), האופייניות ללשון המקרא. ציין אותן, והבא לכל אחת מהן דוגמה מן הקטע. (3 נקודות)
- ב.** מצא בקטע ב שתי תופעות לשון שונות (מתחום התחביר או מתחום הצורות או משניהם), האופייניות ללשון חכמים. ציין אותן, והבא לכל אחת מהן דוגמה מן הקטע. (2 נקודות)
- ג.** כתוב את המשפטים II-I שלפניך בלשון העברית בת-ימינו:
- I. כִּי תָבֹא אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ. [...] וְאָמַרְתָּ אֲשִׁימָה עָלַי מִלֶּךְ כָּכָל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סָבִיבְתִי, שׁוֹם תִּשָּׂים עָלַיךְ מִלֶּךְ אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֱלֹהֶיךָ בּוֹ [...].
- II. מֵת לוֹ מֵת, אֵינּוּ יוֹצֵא מִפֶּתַח פְּלִטְרִין שְׁלוֹ. (3 נקודות)

38. לפניך קטעים מזיכרון דברים של האספה הרביעית של המורים לעברית בארץ-ישראל, משנת תרנ"ב (1892):

ויעיר האדון גורדון הערה גדולה על שני הלמודים האלה: התלמוד וחכמות הכלליות, לאמור: ללמוד גמרא בבית הספר זה דבר היוצא מכלל הלמודים, כי לפי דעתי מי שיחפוץ ללמוד לבנו גמרא ילמדהו בביתו, כי זה אינו מתעודת בתי הספר. וגם החכמות הכלליות לא נוכל להכניסם בבתי הספר בלשון עברית כי אם בלשונות החיים, יען כי חסרים לנו שמות רבים על כל חכמות הכמיה והטבע ועוד [...].

ויען האדון גרוזובסקי לאמר: אם ילמוד הילד את הידיעות בלשון אחרת לא בעברית, אזי לא ידע לדבר בלשונו [...].

ויקם ד' יודילוביץ ויאמר: [...] פינה קטנה אחת, מקום לא גדול אחד נשאר לנו, אשר בו התקוה, בו כל מבטחנו, כי ממנו תצא הלשון והיתה למדברת בפיות בני ישראל ובנותיו [...] והמקום הזה הוא בית הספר... אבל אם גם בבית הזה נגביל זכיותיה, [...] המדעים נרחיק ממנה, מפני הדבור נפחד, ונירא לְדַבֵּר במהירות, אולי תפליט שפתנו איזה שגיאות לשון, אזי לשווא כל עמלנו, והחיה בל נחיה אותה.

(מתוך "לקט תעודות", האקדמיה ללשון העברית, עמ' 95-97)

- א.** לשון הקטעים היא במידה רבה לשון המקרא. הבא מהקטעים שלוש דוגמאות לכך. ציין את התופעה הבאה לידי ביטוי בכל אחת מהדוגמאות שהבאת. (3 נקודות)
- ב.** במובאות שלפניך מקטעי זיכרון הדברים יש ארבעה שימושי לשון, הנחשבים "שיבושים" בעברית בת-ימינו.

"התלמוד וחכמות הכלליות"; "וגם החכמות הכלליות לא נוכל להכניסם בבתי הספר בלשון עברית"; "אולי תפליט שפתנו איזה שגיאות לשון".

העתק מהמובאות שלושה שימושי לשון מסוג זה, וכתוב ליד כל אחד מהם את השימוש התקני בימינו. (3 נקודות)

- ג. לפניך שני משפטים, II-I, הלקוחים מקטעי זיכרון הדברים.
בחר באחד מהם וכתוב אותו בלשון העברית בת-ימינו.
- I. "ללמוד גמרא בבית הספר זה דבר היוצא מכלל הלמודים, כי לפי דעתי מי שיחפוץ ללמד לבנו גמרא ילמדהו בביתו, כי זה אינו מתעודת בתי הספר".
- II. "אבל אם [...] המדעים נרחיק ממנה, מפני הדבור נפחד, ונירא לְדַבֵּר במהירות, אולי תפליט שפתנו איזה שגיאות לשון, אזי לשווא כל עמלנו, והחיה בל נחיה אותה".
- (2 נקודות)

המאמר: "דרכי תצורתם של שמות התואר בלשון הסלנג", מאת מלכה מוצ'ניק

39. א. כותבת המאמר מציינת ארבע דרכי תצורה של שמות התואר בלשון הסלנג.
ציין את ארבע הדרכים, והסבר שתיים מהן. (תוכל להסביר את תשובתך באמצעות דוגמאות מן המאמר). (6 נקודות)
- ב. לפי המאמר, איזו דרך תצורה היא הנפוצה ביותר? (2 נקודות)
40. א. הכותבת מציינת כי המילים: מפיונר, קיבוצניק, ארטיסט, נוצרו בדרך של בסיס וסופית לועזית.
(1) לפי המאמר, ציין איזו סופית מבין הסופיות בשלוש המילים האלה היא השכיחה ביותר, ומהו מוצאה של סופית זו?
(2) הבא מילה נוספת שיש בה סופית זו.
(4 נקודות)
- ב. הכותבת מציינת את הסופית הלועזית "צ'יק", למשל במילים: קטנצ'יק, תיקונצ'יק.
לפי המאמר, מהו מוצאה של סופית זו, מהי שכיחותה, ומהי משמעותה? (2 נקודות)
- ג. המילים צלשניק, קיבוצניק המובאות במאמר נוצרו בדרך תצורה משותפת, אולם יש גם הבדל ביניהן.
במה שונה ההיווצרות של המילה צלשניק מההיווצרות של המילה קיבוצניק?
(2 נקודות)

תצורה

41. א. לפניך רשימה של שישה שמות:
סְפָרָה, **מְסַכֶּרֶת** (כלי לסוכר), **מְטַבְּחוֹן**, **מְקַלָּה** (טוסטר), **מְסַחֶטָה**, **צִידָנִית**.
 (1) מיין את השמות שברשימה לשתנן קבוצות לפי שתי דרכי התצורה:
 – שורש ומשקל
 – בסיס וצורן סופי
 (2) בחר בשם אחד מכל קבוצה והסבר את דרך התצורה שלו.
 התייחס גם למשמעות המשקל או למשמעות הצורן הסופי.
 (4 נקודות)
- ב. לפניך שלושה שמות שקבעה האקדמיה, הלקוחים מתחום המטבח.
 (1) **כִּיסָן** = בצק ממולא (בשר או ירק)
 (2) **הִסְעָדָה** = קייטרינג
 (3) **מְקָר** = מתקן למים קרים (COOLER)
 הסבר את דרך התצורה של כל שם, וכתוב כיצד רכיביו משקפים את משמעותו.
 היעזר בהגדרה לכל מונח. (3 נקודות)
 ג. הסבר את דרך התצורה של המילה **סְכּוּ"ם**. (נקודה אחת)
42. א. ציין איזה מארבעת השמות שלפניך נוצר **משורש תנייני**, והסבר את דרך היווצרותו.
כָּרְסוּם, **דְּכָדוֹךְ**, **תְּמָצוֹת**, **פְּרָסוּם**
 (2 נקודות)
- ב. בכל אחת מקבוצות המילים II-I שלפניך יש מילה אחת יוצאת דופן מבחינת הגזרה שלה.
 I. **מָסַע**, **מַצְגָת**, **מְטָלָה**
 II. **מְנוּי**, **בְּלוּי**, **מְלוּי**
 לכל אחת מהקבוצות II-I, ציין:
 (1) איזו מילה יוצאת דופן מבחינת הגזרה, ומהו שם הגזרה שלה.
 (2) מהו שם הגזרה המשותפת לשתי המילים האחרות.
 (4 נקודות)
- ג. התרומה המעשית של הפעילות **הגופִּנִית** לטיפול הבריאות הגופנית והנפשית באוכלוסייה **היִשְׂרָאֵלִית** אינה ידועה.
 (1) מהו המשותף למילים המודגשות מבחינת המשמעות?
 (2) מצא במשפט מילה נוספת בעלת אותה משמעות.
 (2 נקודות)

תורת ההגה

43. א. בצירופים שלפניך שתי מילים מודגשות:

מְסוּקֵי קֶרֶב , מְטוּסֵי קֶרֶב

הסבר את ההבדל בניקוד האות מ"ם. (2 נקודות)

ב. במשפטים שלפניך שתי מילים מודגשות, ובכל אחת יש שווא בעיצור רי"ש.

— סופקו כל **צְרָכֶיהֶם**.

— **צְרָכֵנו** לא יותר ממה שיש לכם.

סוג השווא בעיצור רי"ש בשתי המילים הוא זהה.

(1) מהו סוג השווא?

(2) בחר באחת משתי המילים, והסבר באמצעותה את התהליך של היווצרות השווא.

(4 נקודות)

ג. רבים הוגים את המילה **הַתְּבַדְּחוּ** כך: "**הַדְּבַדְּחוּ**".

הסבר את התופעה הפונטית שגורמת להגייה זו. (2 נקודות)

44. א. לפניך שלושה זוגות של מילים, III-I, ובכל אחת מהמילים יש אות מובלטת ובה דגש.

I. חֻקִּים , מְחַקִּים

II. הַתְּקָלוֹת , הַתְּמָמוֹת

III. כְּתָבָה , מְתָנָה

לכל אחת מן המילים שבכל זוג, ציין את הסיבה לדגש שיש באות המובלטת.

(4 נקודות)

ב. לפניך שני זוגות מילים, II-I.

I. יִלְכֹּד , יִלְכָּד

II. מְכִיּוֹן , מְכִיָּוֶן

בכל זוג מילים הסבר מדוע יש דגש בכ"ף במילה הראשונה, ומדוע אין דגש בכ"ף

במילה השנייה. (2 נקודות)

ג. י' אבינרי ב"יד הלשון" ממליץ להתיר את ההגייה "**הַכְּחִישׁ**".

ציין נימוק אחד בעד ההיתר ונימוק אחד נגד ההיתר. (2 נקודות)

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך התרבות והספורט

33333

נספח ידיעת הלשון א, קיץ תשס"ה, גיליון תשובות לשאלון מס' 011109

ענה בגיליון זה על השאלות 1-20 בלבד. משאלה 21 עד סוף הבחינה ענה במחברת. איך לענות?

בכל שאלה סמן X במשבצת שממאל לאות המציינת את התשובה שבחרת.

בכל שאלה מותר לסמן X אחד בלבד, כך:

* אסור לסמן X עבה מדי, כי הוא עלול להתפרש כמחיקה.

שים לב: סימון של יותר מתשובה אחת (בלי מחיקה) יגרום לפסילת השאלה.

איך למחוק סימון? מלא את כל המשבצות שאת הסימון בתוכה אתה רוצה למחוק, כך:

* אסור למחוק בטיפוס.

הוראות למילוי פרטים מזהים:

1. הדבק מדבקת שאלון בתוך המסגרת המיועדת לכך.

2. הדבק מדבקת נבחן בתוך המסגרת המיועדת לכך.

3. אם חסרה אחת המדבקות: מלא את פרטיך באופן ידני, וכן

סמן X במשבצת הצמודה לספרה המתאימה, כמפורט בדוגמה.

תשובות	מס' שאלה	הערות	תשובות	מס' שאלה	הערות
			☐ א ☐ ב ☐ ג ☐ ד	1	שים לב: עליך לענות על כל השאלות 20-1
			☐ א ☐ ב ☐ ג ☐ ד	2	
			☐ א ☐ ב ☐ ג ☐ ד	3	
			☐ א ☐ ב ☐ ג ☐ ד	4	
			☐ א ☐ ב ☐ ג ☐ ד	5	
			☐ א ☐ ב ☐ ג ☐ ד	6	
			☐ א ☐ ב ☐ ג ☐ ד	7	
			☐ א ☐ ב ☐ ג ☐ ד	8	
			☐ א ☐ ב ☐ ג ☐ ד	9	
			☐ א ☐ ב ☐ ג ☐ ד	10	
			☐ א ☐ ב ☐ ג ☐ ד	11	
			☐ א ☐ ב ☐ ג ☐ ד	12	
			☐ א ☐ ב ☐ ג ☐ ד	13	
			☐ א ☐ ב ☐ ג ☐ ד	14	
			☐ א ☐ ב ☐ ג ☐ ד	15	
			☐ א ☐ ב ☐ ג ☐ ד	16	
			☐ א ☐ ב ☐ ג ☐ ד	17	
			☐ א ☐ ב ☐ ג ☐ ד	18	
			☐ א ☐ ב ☐ ג ☐ ד	19	
			☐ א ☐ ב ☐ ג ☐ ד	20	

הדבק כאן מדבקת שאלון. אסור לחרוג מן המסגרת

מספר השאלון

0	0	0	0	0	0
1	1	1	1	1	1
2	2	2	2	2	2
3	3	3	3	3	3
4	4	4	4	4	4
5	5	5	5	5	5
6	6	6	6	6	6
7	7	7	7	7	7
8	8	8	8	8	8
9	9	9	9	9	9

אם חסרה מדבקת שאלון, כתוב בכתב יד ברור את מספר השאלון. יש לסמן X במשבצת הצמודה לספרה המתאימה ובטור המתאים.

דוגמה למילוי:
מספר השאלון 012347

מספר השאלון

0	1	2	3	4	7
☒	☐	☐	☐	☐	☐
☐	☒	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☒	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☒	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☒	☐
☐	☐	☐	☐	☐	☒
☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐	☐

הדבק כאן מדבקת נבחן מס' 1 (בלי שם). אסור לחרוג מן המסגרת

מספר תעודת הזהות של הנבחן

0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6
7	7	7	7	7	7	7	7	7	7
8	8	8	8	8	8	8	8	8	8
9	9	9	9	9	9	9	9	9	9

אם חסרה מדבקת נבחן, כתוב בכתב יד ברור את מספר תעודת הזהות בן 9 ספרות, כולל ספרת ביקורת. יש לסמן X במשבצת הצמודה לספרה המתאימה ובטור המתאים.